

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

เรื่อง แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์

พ.ศ. ๒๕๕๖

ด้วยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้ออกประกาศหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ จัดทำผังรายการให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสมของรายการ ตามรายละเอียดที่กำหนดในภาคผนวก ก และกำหนดช่วงเวลาการออกอากาศตามความเหมาะสมของรายการแต่ละประเภท

เพื่อให้การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาตเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสอดคล้องกับประกาศฉบับดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติจึงขอประกาศแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ตามภาคผนวก ก ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ไว้ตามเอกสารแนบท้ายประกาศฉบับนี้

จึงประกาศมาเพื่อทราบ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ฐากร ตัณฑสิทธิ์

เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์

และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์
ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ
กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการ
สำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
๘๗ ถนนพหลโยธิน ซอย ๘ แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

คำนำ

ด้วยประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยให้ผู้รับใบอนุญาตให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ จัดทำผังรายการให้สอดคล้องกับระดับความเหมาะสมของรายการ ตามภาคผนวก ก และกำหนดช่วงเวลาการออกอากาศตามความเหมาะสมของรายการแต่ละประเภท

เพื่อให้การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาตสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นไปตามภาคผนวก ก ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) จึงได้ดำเนินการจัดทำแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ฯ ขึ้น โดยอ้างอิงจากคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์โดยกรมประชาสัมพันธ์และได้มีการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความเหมาะสม ครอบคลุม และสอดคล้องกับรูปแบบของรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยได้มีการระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งผู้ประกอบการ นักวิชาการ และองค์กรวิชาชีพ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสท.) ในการประชุมครั้งที่ ๓๒/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๖ ให้นำแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์นี้ ออกเผยแพร่เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นคู่มือ

ทั้งนี้ การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม (Classification) เป็นมาตรการสำคัญ ในการสนับสนุนให้เกิดรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน มากขึ้น การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์จึงมุ่งหมายคุ้มครองให้เด็กและเยาวชน ได้รับประโยชน์จากการบริโภคสื่อโทรทัศน์ได้สูงสุด อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ และเติบโตเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพในด้านต่างๆ อีกทั้ง เป็นเครื่องมือในการป้องกันเด็กและเยาวชนจากการบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัยสภาพ

สำนักงาน กสทช. จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า “แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖” นี้ จะมีประโยชน์ต่อผู้ประกอบการบริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการ ผู้ชมผู้ปกครอง รวมทั้งประชาชนผู้สนใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสมต่อไป

(นายฐากร ตัณฑสิทธิ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
๑. หลักการและแนวคิดของการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์	๑
๒. หลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์	๑-๓
๓. แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์	๓
๔. ข้อเสนอแนะในการผลิตรายการ	๔-๗
๕. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับผู้ผลิตรายการระดับ “ป” และ “ด”	๗
๖. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ชม และผู้ปกครอง	๗-๘
๗. ข้อเสนอแนะในการประเมินการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ	๘
๘. การแสดงสัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์	๘-๙
๙. ตารางเปรียบเทียบการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์	๑๐-๑๘

๑. หลักการและแนวคิดในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

๑.๑ การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการให้คำแนะนำ สำหรับผู้ชม โดยเฉพาะพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในการเลือกรับชมสื่อทางโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และเยาวชนในครอบครัว โดยมีหลักการในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ ดังนี้

๑.๑.๑ เป็นแนวทางและสร้างแรงจูงใจในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริม การศึกษาและการเรียนรู้ให้กับผู้ชม

๑.๑.๒ ส่งเสริมและพัฒนาระบบการกำกับดูแลตนเอง (Self-Regulation) ของกิจการวิทยุ โทรทัศน์

๑.๑.๓ รักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและการได้รับข้อมูลข่าวสาร

๑.๑.๔ คำนึงถึงประโยชน์สุข ความปลอดภัยและพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และ ศักดิ์ศรีของเด็กและเยาวชน

๑.๑.๕ สร้างมาตรฐานในการตรวจสอบเนื้อหาและเฝ้าระวังสื่อ บนหลักเกณฑ์และความ เข้าใจเดียวกัน

๑.๒ การจำแนกเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ตามช่วงอายุของผู้ชมตามหลักการข้างต้น มีแนวคิด ในการพิจารณา โดยแบ่งเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑.๒.๑ เนื้อหาที่ควรมีการจำกัด เป็นระบบการจำแนกเนื้อหาและการนำเสนอของรายการ โทรทัศน์ เพื่อปกป้องเด็กและเยาวชนจากภาพ เสียง และ เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมต่อ พัฒนาการและการเรียนรู้และเป็นแนวทางแก่สถานีวิทยุโทรทัศน์ในการพิจารณาจัดเวลาในการออกอากาศ รายการให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชม

๑.๒.๒ เนื้อหาที่ควรมีการส่งเสริม เป็นระบบการพิจารณาเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่ สนับสนุน ด้านการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ ของเด็ก และ เยาวชน อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ รายการที่มีคุณภาพ และการกำหนดทิศทางเพื่อการสนับสนุนรายการที่มีคุณภาพ รวมทั้ง เป็นการให้ความรู้ กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ในการเลือกรับชมรายการที่มีประโยชน์สำหรับเด็กและเยาวชนในครอบครัว

๒. หลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

การพิจารณาระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ประกอบด้วย ๒ หลักเกณฑ์ ดังนี้

๒.๑ หลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาที่ควรมีการจำกัด พิจารณาจากภาพ เสียง และ เนื้อหาในรายการ ประกอบกับเจตนาในการผลิต และการจัดทำวัตถุประสงค์และวิธีการในการนำเสนอภาพ หรือเสียง น้ำหนักของการดำเนินเรื่อง รวมทั้ง มุมกล้องของการถ่ายทำ ที่ทำให้ผู้ชมรับรู้ในทางที่ ไม่เหมาะสม และอาจมีผลต่อการพัฒนาค่านิยมและพฤติกรรมในด้านลบ โดยพิจารณาใน ๓ ประเด็น คือ (๑) พฤติกรรมและความรุนแรง (๒) เรื่องทางเพศ และ (๓) ภาษา

๒.๑.๑ **พฤติกรรมและความรุนแรง** พิจารณาจากภาพ เสียงและเนื้อหา ที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม ในเรื่องพฤติกรรมที่รุนแรง หรือนำไปสู่ความรุนแรงและอันตราย ประกอบด้วย

๑) การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดผลรุนแรงต่อจิตใจของผู้ชม ทำให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจ เช่น ความหดหู่ ความเศร้า ความเครียด ความสะเทือนใจอย่างรุนแรง รวมถึงการนำเสนอของรายการที่ทำให้ผู้ชมตกใจกลัว ความน่าเกลียด สยดสยอง ขยะแขยง

๒) การใช้ความรุนแรงกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิตและวัตถุ

๓) การใช้อาวุธ ยาเสพติด การแสดงภาพของการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ รวมถึงเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรม และความสงบสุขของสังคม

๔) การนำเสนอที่ก่อหรือชักนำให้เกิดการอคติ การเลือกปฏิบัติอันนำมาซึ่งการต่อต้านหรือล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล รวมถึง การส่งเสริม การสร้างทัศนคติ ความเชื่อ การชักจูงใจให้เกิดการล่วงละเมิดหรือการต่อต้าน การดูหมิ่นเหยียดหยาม การลดทอนหรือการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการส่งเสริมหรือชักจูงให้เกิดการต่อต้าน ดูหมิ่น สร้างทัศนคติเชิงลบ การล้อเลียนให้เกิดความอาย กลายเป็น “ตัวตลกในสังคม” ที่มีผลต่อตัวบุคคล กลุ่มบุคคล ทั้งในประเด็นของเชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ เพศ รสนิยมทางเพศ ชนชั้น สถานะ สภาพทางเศรษฐกิจ อายุ ศาสนา สีมิว โรคหรือภาวะสุขภาพความพิการทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

๒.๑.๒ **เรื่องทางเพศ** พิจารณาจากภาพ เสียงและเนื้อหา ที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม ในด้านการแต่งกาย การแสดงออกทางเพศ การแสดงท่าทางหรือกิริยาที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ การสนทนาหรือใช้คำพูดเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศที่ล่อแหลมหรือไม่เหมาะสม การสร้างทัศนคติทางลบเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศในประเด็นต่างๆ เช่น การเหยียดเพศ เป็นต้น

๒.๑.๓ **ภาษา** พิจารณาจากภาพ เสียงและเนื้อหา ที่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมในเรื่องการใช้ภาษา ไวยากรณ์ทางภาษา การใช้ภาษาที่ล่อแหลม หมิ่นเหม่สื่อความหมายในเชิงลบ รวมถึง การใช้ภาษาที่ก้าวร้าว ดูหมิ่น นำมาซึ่งการลดทอนศักดิ์และศรีของผู้ฟัง

๒.๒ **หลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาที่ควรมีการส่งเสริม** พิจารณาเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่สนับสนุนด้านการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยใช้เกณฑ์ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ๖ ประเด็น เป็นตัวชี้วัด ดังนี้

๒.๒.๑ **เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดระบบวิธีคิด** กล่าวคือ ให้คิดเป็นตามความสามารถของสมองในแต่ละวัย ตลอดจนการส่งเสริมด้านพัฒนาการทางสมองและสติปัญญา ให้สามารถมีความรู้ มีความเข้าใจ มีความสามารถในการประยุกต์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวางแผนการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

๒.๒.๒ เนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ในเรื่องวิชาการ ตลอดจนความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ให้สามารถเรียนรู้วิชาการในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ตลอดจนศาสตร์ประยุกต์ และศาสตร์ในเชิงบูรณาการ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ความรู้ในด้านภาษาศาสตร์ ตรรกะ และคณิตศาสตร์ ดนตรี กีฬา ตลอดจนความรู้ในด้านวิชาชีพ รวมถึง การสร้างความรักในการเรียนรู้

๒.๒.๓ เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรม และจริยธรรม ให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนเกิดความรู้สึกรักนึกคิดและความเชื่อแรงบันดาลใจที่จะประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรมในมาตรฐานของความเป็นมนุษย์

๒.๒.๔ เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต ให้รู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมที่เหมาะสมกับกาลและเทศะ สามารถนำทักษะดังกล่าวไปใช้ในชีวิตของตนเองได้ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตอย่างเหมาะสมได้

๒.๒.๕ เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ยอมรับ เข้าใจ และชื่นชมความหลากหลายในสังคม ทั้งในเรื่องของสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติ สัญชาติ ภาษา สถานะทางสังคม เพศและวัย เป็นต้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในความแตกต่างหลากหลาย และสามารถอยู่ร่วมกัน กับความแตกต่างหลากหลายนั้นได้อย่างสันติ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งอันเกิดจากความแตกต่างหลากหลายนั้นได้

๒.๒.๖ เนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการเรียนรู้ในความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัว ทั้งเรียนรู้และเข้าใจกันและกันของคนในครอบครัว ตลอดจนการทำให้เกิดศรัทธาและแรงบันดาลใจในสถาบันครอบครัว

๓. แนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

ระดับความเหมาะสม	พฤติกรรมและความรุนแรง	ภาษา	เรื่องทางเพศ
“ป” (๓ - ๕ ปี)	๐	๐	๐
“ด” (๖ - ๑๒ ปี)	๐	๑	๐
“ท” (ทุกวัย)	๑	๑	๑
“น ๑๓” (น้อยกว่า ๑๓ ควรได้รับคำแนะนำ)	๒	๒	๑
“น ๑๔” (น้อยกว่า ๑๔ ควรได้รับคำแนะนำ)	๒	๒	๒
“ฉ” (เฉพาะผู้ใหญ่)	๓	๓	๓

๔. ข้อเสนอแนะในการผลิตรายการ

ผู้ผลิตรายการควรระมัดระวัง และใส่ใจเป็นพิเศษในการนำเสนอประเด็นต่างๆ ในรายการระดับต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายการระดับ “ป” “ด” และ “ท” ดังต่อไปนี้

๔.๑ การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง โดยเฉพาะการแสดงถึงพฤติกรรมที่นำไปสู่อันตรายและเด็กสามารถเลียนแบบได้ เช่น การพยายามทำร้ายตัวเองและผู้อื่น การฆ่าตัวตายการเลียนแบบกีฬาที่เป็น การต่อสู้ การใช้ไม้ขีดไฟ ฯลฯ รวมทั้ง การทำร้ายสัตว์ และการใช้ หรือดัดแปลงสิ่งของที่ทำให้ง่าย ใกล้เคียง หรืออุปกรณ์ที่ทำได้ในบ้านเป็นอาวุธ เช่น มีดในครัว ค้อน ตะปู ขวดน้ำ แจกัน กรรไกร ฯลฯ ทั้งนี้ ผู้ผลิตควรพิจารณาใช้เทคนิคพิเศษเพื่อลดความรุนแรงในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการนำเสนอได้ เช่น การลดความชัดเจนของภาพ (Blur) การเพิ่มความเร็วของภาพ (Fast Speed) การลดโทนสี ฯลฯ

๔.๒ การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในรูปแบบจินตนาการ (Fantasy Violence) สำหรับ รายการในระดับ ป ซึ่งมีพฤติกรรมและความรุนแรง เป็น ๐ ผู้ผลิตสามารถนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง ได้ เฉพาะในกรณีตัวละครที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงดังกล่าว ไม่ใช่มนุษย์ หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับ มนุษย์เท่านั้น ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นเนื้อหาหลักของเรื่องของการนำเสนอ และต้องไม่นำเสนอในลักษณะชี้แนะหรือ ชักจูงด้วย

หากตัวละครที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง เป็นมนุษย์ หรือมีลักษณะคล้ายคลึง กับมนุษย์ไม่ควรจัดอยู่ในระดับ ป ผู้ผลิตจะต้องพิจารณาประเด็นของความรุนแรงที่นำเสนอว่าควรอยู่ใน ระดับ ด หรือ ท

แม้ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง จะไม่มีลักษณะเป็นมนุษย์ หรือคล้ายคลึงกับ มนุษย์ แต่ประเด็นความรุนแรงที่นำเสนอ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระดับ ป โดยอาจมีการใช้ความ รุนแรงต่อตนเองหรือต่อผู้อื่น หรือเป็นเนื้อหาหลักของเรื่องหรือของการนำเสนอ หรือนำเสนอ ในลักษณะชี้แนะชักจูง ผู้ผลิตก็ควรพิจารณาประเด็นของความรุนแรงที่นำเสนอว่าจะอยู่ในระดับ ด หรือ ท เช่นเดียวกัน

๔.๓ รายการการ์ตูนสำหรับเด็กไม่ควรนำเสนอความรุนแรงเป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง และควรหลีกเลี่ยงการเสนอความรุนแรงที่อาจเลียนแบบได้

๔.๔ การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางจิตใจและความปลอดภัยของเด็ก เช่น ประเด็นความขัดแย้งในครอบครัว ความตาย อาชญากรรม ฯลฯ

๔.๕ การนำเสนอภาพความรุนแรงที่สมจริงสมจัง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจว่าการใช้ ความรุนแรงเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา หรือความขัดแย้ง

๔.๖ การนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการชักจูงหรือสนับสนุนวิธีการแก้ปัญหาที่มอมเมา หรือขัดต่อหลัก เหตุผลที่เป็นจริงและศีลธรรมอันดีของสังคม เช่น การทำแท้ง การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย

๔.๗ การนำเสนอภาพความรุนแรงที่สมจริงสมจังที่อาจมีผลกระทบ ทั้งกรณีของเด็กและเยาวชน เป็นเหยื่อ และเป็นผู้กระทำ

๔.๘ การสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชน รวมถึงการให้เด็กที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ร่วมรายการ ต้องได้รับความยินยอมจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสัมภาษณ์ ในประเด็นที่ละเอียดอ่อน เด็กไม่ควรต้องตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดความสามารถที่จะตอบได้อย่างเหมาะสม

๔.๙ การร่วมรายการของเด็ก ไม่ควรส่งผลกระทบต่อเด็กในทางเสียหายแก่เด็กในภายหลัง เช่น ถูกทำโทษ กลั่นแกล้ง ทำร้ายร่างกายหรือล้อเลียนให้อับอาย ฯลฯ

๔.๑๐ การนำเสนอภาพหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเสี่ยงอันตราย หรือบาดเจ็บ ต้องมีคำเตือนถึงอันตรายจากการเลียนแบบ โดยไม่มีผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด เช่น การใช้เครื่องออกกำลังกาย การปั่นป่าย การขับซิ่งรถยนต์ จักรยานยนต์ ฯลฯ

๔.๑๑ การนำเสนอที่ทำให้เกิดทัศนคติในด้านลบเกี่ยวกับบุคคล เช่น ตำรวจ พระภิกษุ และสถานที่ที่ควรจะปลอดภัย เช่น บ้าน โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ

๔.๑๒ การใช้คำหรือภาษาที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ คำสบถเกี่ยวกับเรื่องเพศ ถ้อยคำที่เหยียดเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ คำที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ หรือลดทอนความเท่าเทียมของแต่ละเพศ การล้อเลียนเรื่องการเจ็บป่วย ความพิการ รสนิยมทางเพศ และความเชื่อทางศาสนา รวมทั้ง การนำคำทางศาสนามาใช้ในลักษณะดูหมิ่น

๔.๑๓ การแต่งกายของพิธีกร ผู้ดำเนินรายการ และผู้ร่วมรายการในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ วิหาร หรือสถานที่เฉพาะ เช่น พระราชวัง พระที่นั่ง รวมถึงการร่วมกิจกรรมบางประเภท เช่น งานศพ ทำบุญใส่บาตร เวียนเทียน

๔.๑๔ การผลิตรายการประเภทปิกนิกะ (Variety) หรือ Talk Show ผู้ผลิตควรกำหนดระดับความเหมาะสมของรายการที่ชัดเจนเป็นระดับเดียวตลอดอายุการออกอากาศของรายการ ตามจุดประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายก่อนการผลิต แม้ว่าแต่ละตอนที่ออกอากาศ (Episode) หรือแต่ละช่วง (Segment) ของรายการในตอนนั้นๆ อาจมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน โดยผู้ผลิตต้องควบคุมภาพ เสียงและเนื้อหา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระดับความเหมาะสมที่กำหนดด้วย

๔.๑๕ การนำเสนอข่าว ในลักษณะพูดคุย วิเคราะห์วิจารณ์ มีการแสดงความคิดเห็นของพิธีกรหรือผู้ร่วมรายการ ซึ่งอาจมีการชี้นำชักจูงโน้มน้าวให้ผู้ชมคล้อยตามหรือขัดแย้ง หรือมีการพาดพิงถึงบุคคลที่สาม ขอให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานีฯ ว่าสมควรต้องเป็นรายการที่ต้องมีการจัดระดับความเหมาะสมหรือไม่

๔.๑๖ การพิจารณา กำหนดความเหมาะสมระดับ ด และ ท ผู้ผลิตควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของรายการ เนื้อหาหลักที่นำเสนอ และกลุ่มเป้าหมายของผู้ชมประกอบกัน ทั้งนี้ ผู้ผลิตควรคำนึงว่า การนำเสนอภาพ เสียงและเนื้อหาในรายการระดับ ท จะต้องให้ผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนสามารถรับชมได้

ตามลำพังอย่างปลอดภัยด้วย เช่น รายการที่มีเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายหลัก เป็นกลุ่มวัยรุ่น หรือผู้ชมที่มีอายุ ๑๒ ปีขึ้นไป และมีประเด็นด้านพฤติกรรมและความรุนแรง ด้านภาษา และเรื่องเพศในระดับ ๑ ควรจัดอยู่ในระดับ ๓ เป็นต้น

๔.๑๗ การพิจารณากำหนดความเหมาะสมของรายการแต่ละระดับ ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบในทุกประเด็น โดยให้ถือระดับที่สูงที่สุดของประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นหลัก เช่น รายการที่มีประเด็นด้านพฤติกรรมและความรุนแรงในระดับ ๑ ประเด็นด้านภาษาในระดับ ๒ และประเด็นเรื่องเพศในระดับ ๑ จะต้องจัดความเหมาะสมอยู่ในระดับ น๑๓ เนื่องจาก ประเด็นด้านภาษาระดับ ๒ จัดอยู่ในระดับ น๑๓ แม้ว่าประเด็นด้านพฤติกรรมและความรุนแรง และเรื่องเพศจะอยู่ในระดับ ๑ เท่ากับรายการในระดับ ๓ ก็ตาม

๔.๑๘ การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมไทย เช่น การนอกใจคู่สมรส การมีภรรยาหลายคน การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับหลายคนในช่วงเวลาเดียวกัน หรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนเวลาและวัยอันควร ในรายการระดับ ๓ และ น ๑๓ ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในกรณีที่เป็นไปตามบริบทของเรื่อง หรือเค้าโครงเรื่องเดิมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้นั้น ผู้ผลิตต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ที่จะไม่นำเสนอในลักษณะชี้แนะ ชักจูง และเป็นองค์ประกอบที่พบบ่อย โดยควรพิจารณาวิธีในการนำเสนอ และพยายามหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ และเสียงที่แสดงถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับค่านิยมที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับ การแสดงออกถึงการมีสัมพันธ์ภาพทางเพศ หรือกิริยาท่าทางที่สื่อความหมายทางเพศด้วย เช่น ประเด็นการนอกใจคู่สมรส ผู้ผลิตอาจสื่อให้ผู้ชมเข้าใจด้วยบทสนทนา หรือพฤติกรรมอื่นๆ ของตัวละครแทน เช่น นั่งรถไปด้วยกัน จูงมือเดินเข้าห้อง ฯลฯ โดยไม่มีภาพการแสดงออกถึงการมีสัมพันธ์ภาพทางเพศ ที่จะส่งผลให้ผู้ชมเกิดความรู้สึก เช่น การโอ้อวด ลูบไล้ หรือกอดจูบ เป็นต้น

๔.๑๙ ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ ผู้ผลิตควรคำนึงถึงผลกระทบต่อ พัฒนาการ และประโยชน์สุขของผู้ชมเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน หากเนื้อหาที่นำเสนอในรายการ มีประเด็นที่อาจก่อให้เกิดอันตราย หรือเสี่ยงต่อประโยชน์สุข และความปลอดภัยทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และศักดิ์ศรี ของเด็กและเยาวชน ผู้ผลิตควรพิจารณาจัดความเหมาะสมของรายการนั้น ในระดับ น๑๓ น๑๔ หรือ ฉ เพื่อให้ผู้ชม และผู้ปกครองระมัดระวัง คอยให้คำแนะนำและไม่ปล่อยให้เด็กและเยาวชนรับชมตามลำพัง

๔.๒๐ รายการบันเทิงที่มีความยาวไม่เกิน ๕ นาที ไม่ว่าจะประเภทสาระความรู้ หรือบันเทิง ผู้ผลิตและสถานีควรพิจารณาถึงรูปแบบ เนื้อหาของรายการ ตลอดจนภาพและเสียงที่นำเสนอว่าจำเป็นต้องมีการจัดระดับความเหมาะสมหรือไม่ หากเป็นรายการที่มีเนื้อหา ภาพหรือเสียงที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ชม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ก็ควรมีการกำหนดระดับความเหมาะสม ทั้งนี้ โดยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของทางสถานีฯ

๕. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับผู้ผลิตรายการระดับ “ป” และ “ด”

๕.๑ ไม่ควรใช้เทคนิคพิเศษ เช่น ภาพซ้ำ (Repeat) ภาพช้า (Slow) เอฟเฟกต์ (Effect) รวมทั้งเสียงประกอบ เพื่อเพิ่มความตื่นเต้น ระทึกขวัญ สยองขวัญ เช่น เสียงดนตรีเร่งเร้าอารมณ์ก่อนการทำร้าย เสียงระเบิด ฯลฯ

๕.๒ ไม่ควรนำเสนอเนื้อหาและภาพเกี่ยวกับความรุนแรง ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง หรือในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องปกติ สนุกสนาน หรือตลกขบขัน รวมถึงเหตุการณ์ที่เด็กหรือผู้หญิงตกเป็นเหยื่อ เช่น ความรุนแรงภายในครอบครัว ตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายกับพ่อแม่ ความรุนแรงต่อสัตว์เลี้ยง การบันดลโหดในที่สาธารณะ ฯลฯ

๕.๓ ไม่ควรแสดงให้เห็นขั้นตอนวิธีการกระทำในฉากที่ใช้ความรุนแรง หรือการกระทำผิด

๕.๔ ไม่ควรนำเสนอภาพการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด

๖. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ชม และผู้ปกครอง

๖.๑ เด็กที่มีอายุน้อยกว่า ๓ ปี ไม่ควรรับชมโทรทัศน์

๖.๒ เด็กไม่ควรรับชมโทรทัศน์ตามลำพัง และไม่ควรถังโทรทัศน์ไว้ในห้องนอนของเด็ก

๖.๓ การรับชมโทรทัศน์อย่างไม่เหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเรียนรู้ และการรับรู้ของเด็ก และผู้ปกครองควรจำกัดเวลาในการชมโทรทัศน์ของเด็ก ให้เหมาะสมและสมดุล กับการทำกิจกรรมอื่นๆ ทั้งกิจกรรมในครอบครัว และการเรียน โดยควรกำหนดเวลาในการชมโทรทัศน์สำหรับเด็กเพียง ๑ – ๒ ชั่วโมงต่อวัน

๖.๔ ผู้ปกครองควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการดูและเลือกเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ มีส่วนร่วมในการรับชมโทรทัศน์และบริโภคสื่อของเด็ก ส่งเสริมให้มีการชมโทรทัศน์ร่วมกันในครอบครัว เพื่อให้มีโอกาสพูดคุย แนะนำชี้แจง เกี่ยวกับเนื้อหาของรายการ โดยเฉพาะเรื่องพฤติกรรมและความรุนแรงในสื่อ และกลยุทธ์ทางการตลาดในโฆษณา และส่งเสริมประสบการณ์เชิงบวกในการชมโทรทัศน์ภายในครอบครัว

๖.๕ ผู้ปกครองควรตรวจสอบรายการโทรทัศน์ที่เด็กรับชม โดยเรียนรู้ระบบการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ และสื่อต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเลือกสื่อที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

๖.๖ ผู้ปกครองควรพัฒนานิสัยในการบริโภคสื่อที่ดีให้แก่เด็ก ตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียน และควรพิจารณาพฤติกรรมในการบริโภคสื่อของตนเอง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก

๖.๗ ผู้ปกครองไม่ควรใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการให้รางวัล หรือลงโทษเด็กเมื่อเด็กทำผิด รวมทั้งใช้โทรทัศน์ในการเป็นพี่เลี้ยงเด็ก เพราะจะเป็นการเน้นให้เด็กเห็นความสำคัญในการดูโทรทัศน์มากเกินไป

๖.๘ ผู้ปกครองควรสร้างบรรยากาศ กระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กซักถาม ข้อสงสัยหรือประเด็นที่เกิดขึ้นจากการดูโทรทัศน์ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง เรื่องเพศและยาเสพติด เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ รับรู้และเข้าใจอย่างถูกต้อง

๗. ข้อเสนอแนะในการประเมินการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ

๗.๑ การประเมินระดับความเหมาะสมของรายการ ควรพิจารณาทั้งด้านเนื้อหาที่ส่งเสริม (+๖) และเนื้อหาที่จำกัด (-๓)

๗.๒ การประเมินระดับความเหมาะสมของรายการ ควรใช้หลักเกณฑ์และข้อกำหนดตามแนวทางฯ เป็นหลักเพื่อให้อยู่บนบรรทัดฐานเดียวกัน ไม่ควรใช้ความรู้สึก หรือค่านิยมส่วนบุคคลในการพิจารณา ควรพิจารณาและแยกแยะว่า เนื้อหาที่นำเสนอในรายการ เป็นการนำเสนอตามบริบทของเรื่อง การพัฒนาของตัวละคร หรือเป็นการชักจูงขึ้นทำให้เกิดค่านิยมที่ไม่เหมาะสม

๗.๓ การประเมินระดับความเหมาะสมของรายการที่มีการออกอากาศต่อเนื่องกันหลายตอน เช่น ละคร และภาพยนตร์ชุด ควรประเมินหลังจากชมครบทุกตอน เนื่องจากรายการประเภทละคร หรือภาพยนตร์ ที่มีเนื้อหาต่อเนื่องกันนั้น เนื้อหาในช่วงต้น มักจะเป็นการนำเสนอประเด็น หรือข้อขัดแย้ง (Conflicts) ที่นำไปสู่การพัฒนาเนื้อเรื่องต่อไป และบทสรุปที่แสดงถึงแก่นของเรื่อง (Theme) มักจะอยู่ในช่วง หรือตอนสุดท้าย

๘. การแสดงสัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

๘.๑ สัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม ประกอบด้วยรูปภาพ สี และตัวอักษร รวมทั้ง เสียงประกอบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

	สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
ป	 <p>รายการสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ ๓ - ๕ ปี</p>	<p>รายการต่อไปนี้ เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย ๓ - ๕ ปี</p>

	สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
ด	 <p>รายการสำหรับเด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี</p>	รายการต่อไปนี้ เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ชมในวัย ๖ - ๑๒ ปี
ท	 <p>รายการที่เหมาะสม สำหรับผู้ชมทุกวัย</p>	รายการต่อไปนี้ เป็นรายการทั่วไป สามารถรับชมได้ทุกวัย
น๑๓	 <p>รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ</p>	รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหา ที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ
น๑๘	 <p>รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ</p>	รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ชมที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหา ที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ
ฉ	 <p>รายการเฉพาะ ไม่เหมาะสำหรับเด็กและเยาวชน</p>	รายการต่อไปนี้ เป็นรายการเฉพาะผู้ใหญ่ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้าน พฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา เด็กและเยาวชนไม่ควรรับชม

๘.๒ วิธีการแสดงสัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม

สถานีวิทยุโทรทัศน์แสดงสัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๘.๒.๑ แสดงสัญลักษณ์ก่อนเสนอรายการในทุกระดับ โดยมีเสียงอธิบายสัญลักษณ์

๘.๒.๒ แสดงสัญลักษณ์ระหว่างรายการในทุกระดับที่มุมซ้ายด้านล่างของจอภาพเป็น
ระยะๆ ตามความเหมาะสม โดยรายการ “น๑๓” “น๑๘” และ “ฉ” ให้แสดงสัญลักษณ์ทุกครั้ง
ที่เข้ารายการหลังจากช่วงโฆษณา

๙. ตารางเปรียบเทียบการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

๙.๑ ด้านพฤติกรรมและความรุนแรง

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป” และ “ด”	“ท”	“น๑๓” และ “น๑๘”	“ฉ”
๙.๑.๑ การแสดงที่ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้อิสระสะเทือนใจ สะเทือนขวัญ หวาดกลัว หรือวิตก	- ไม่มี (ดูข้อแนะนำในการผลิต)	- ไม่มี เว้นแต่เป็นไปตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) ไม่เป็นองค์ประกอบที่พบบ่อยในการนำเสนอ ๒) สามารถเห็นภาพการตาย การบาดเจ็บ บาดแผล เลือดตกยางออก ๓) หากแสดงขั้นตอนการกระทำและผู้ถูกกระทำ ต้องไม่เน้นผลจากการกระทำนั้น ด้วยเทคนิคพิเศษและเสียง ประกอบเพื่อเพิ่มความตื่นเต้น ระทึกขวัญ (ดูข้อแนะนำในการผลิต) ๔) หากเป็นการแสดงความสามารถเฉพาะบุคคลให้ขึ้นข้อความกำกับ	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) สามารถแสดงขั้นตอนการกระทำ และผู้ถูกกระทำ รวมทั้ง ผลจากการกระทำนั้น โดยไม่เน้นถึงความทารุณโหดร้าย หรือขาดมนุษยธรรม ๒) สามารถเห็นภาพการตาย การบาดเจ็บ บาดแผล เลือดตกยางออก ๓) หากเป็นการแสดงความสามารถ หรือความเสียงเฉพาะบุคคล ให้ขึ้นข้อความกำกับ	- มีได้ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป” และ “ด”	“ท”	“น๑๓” และ “น๑๘”	“ฉ”
๙.๑.๒ การใช้ความรุนแรงต่อตนเอง	- ไม่มี	- ไม่มี <u>เว้นแต่</u> เป็นไปตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำชกแจง ๒) ไม่เน้นการแสดงขั้นตอนการกระทำ และผลจากการกระทำนั้น ๓) หากเป็นการแสดงความสามารถ หรือความเสี่ยงเฉพาะบุคคล ให้ขึ้นข้อความกำกับ	- <u>มีได้</u> ตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) ไม่เน้นให้เห็นขั้นตอนการกระทำ และผลจากการกระทำที่ชัดเจน เพื่อลดความรุนแรง (ดูข้อแนะนำในการผลิต) ๒) หากเป็นการแสดงความสามารถ หรือความเสี่ยงเฉพาะบุคคลให้ขึ้นข้อความกำกับ	- <u>มีได้</u> โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๑.๓ การใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น	- ไม่มี	- ไม่มี <u>เว้นแต่</u> เป็นไปตามบริบทของเรื่อง โดยไม่นำเสนอ ในลักษณะชี้นำชกแจง โดย ๑) ไม่เป็นองค์ประกอบที่พบบ่อยในการนำเสนอ ๒) หากแสดงขั้นตอนการกระทำ และผู้ถูกกระทำ ต้องไม่เน้นผลจากการกระทำ ๓) หากเป็นการแสดงความสามารถ หรือความเสี่ยงเฉพาะบุคคล ให้ขึ้นข้อความกำกับ	- <u>มีได้</u> ตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) สามารถแสดงขั้นตอนการกระทำ และผู้ถูกกระทำ รวมทั้ง ผลจากการกระทำนั้น ๒) สามารถแสดงการตาย การบาดเจ็บ บาดแผล เลือดตกยางออก โดย ไม่ เน้นความทารุณโหดร้าย หรือขาดมนุษยธรรม ๓) หากเป็นการแสดงความสามารถ หรือความเสี่ยงเฉพาะบุคคล ให้ขึ้นข้อความกำกับ	- <u>มีได้</u> โดยหากเป็นการแสดงถึงพฤติกรรมที่โหดร้าย ป่าเถื่อน ผิดมนุษย ต้องไม่เน้นขั้นตอนของการกระทำ ผู้ถูกกระทำ และผลจากการถูกกระทำที่ชัดเจน และต้องไม่ขัดต่อกฎ ระเบียบและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป” และ “ด”	“ท”	“น๑๓” และ “น๑๘”	“ฉ”
๙.๑.๔ การใช้ความรุนแรงต่อสิ่งมีชีวิตอื่น หรือวัตถุสิ่งของ	- ไม่มี <u>เว้นแต่เป็นการสาธิตเพื่อให้ความรู้ หรือพัฒนาการเรียนรู</u>	- ไม่มี <u>เว้นแต่เป็นไปตามบริบทของเรื่อง</u> โดย ๑) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้หน้าหรือ ชักจูง ๒) สามารถแสดงขั้นตอนการกระทำ และสิ่งที่ถูกกระทำได้ โดยไม่เน้นผลจากการกระทำ ๓) หากเป็นการแสดงความสามารถ หรือความเสี่ยง เฉพาะบุคคลให้ขึ้นข้อความกำกับ	- <u>มีได้</u> ตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) สามารถแสดงขั้นตอนการกระทำ และสิ่งที่ถูกกระทำรวมทั้ง ผลจากการกระทำนั้น ๒) หากเป็นการแสดงการตาย การบาดเจ็บ บาดแผล เลือดตกยางออก ต้องไม่เน้นการทรมาน การทรมานทรมาย หรือความสยดสยอง ๓) หากเป็นการแสดงความสามารถ หรือความเสี่ยง เฉพาะบุคคล ให้ขึ้นข้อความกำกับ	- <u>มีได้</u> โดยหากเป็นการแสดงถึงพฤติกรรมที่โหดร้าย ป่าเถื่อน ผิดมนุษย์ ต้องไม่เน้นขั้นตอนของการกระทำ สิ่งที่ถูกกระทำ และผลจากการถูกกระทำที่ชัดเจน และต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๑.๕ การแสดงให้เห็นเหตุการณ์ หรืออันตรายร้ายแรง	- ไม่มี (ดูข้อเสนอแนะในการผลิต)	- <u>มีได้บ้าง</u> ตามบริบทของเรื่อง โดยไม่เป็นองค์ประกอบที่พบบ่อยในการนำเสนอ (ดูข้อเสนอแนะในการผลิต)	- <u>มีได้</u> ตามบริบทของเรื่อง	- <u>มีได้</u> โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๑.๖ การใช้อาวุธในการทำร้ายผู้อื่น ตนเอง สิ่งของ	- ไม่มี <u>เว้นแต่เป็นการแสดงของตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ หรือไม่มีลักษณะคล้ายคลึงมนุษย์ หรือไม่เป็นเนื้อหาหลักของเรื่อง และไม่นำเสนอในลักษณะชี้หน้า ชักจูง</u>	- ไม่มี <u>เว้นแต่เป็นไปตามบริบทของเรื่อง</u> โดย ๑) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้หน้า ชักจูง ๒) ไม่เน้นการแสดงถึงผลที่ได้รับจากการใช้อาวุธ	- <u>มีได้</u> ตามบริบทของเรื่อง โดยสามารถแสดงถึงกระบวนการ แต่ไม่นำเสนอในลักษณะชี้หน้าหรือ ชักจูงให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ	- <u>มีได้</u> โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป” และ “ด”	“ท”	“น๑๓” และ “น๑๘”	“ฉ”
๙.๑.๗ การดัดแปลงสิ่งของรอบตัวให้เป็นอาวุธในการทำร้ายผู้อื่น ตนเอง สิ่งของ	- ไม่มี <u>เว้นแต่</u> เป็นการแสดงของตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ หรือ ไม่มีลักษณะคล้ายคลึงมนุษย์ โดยไม่เป็นเนื้อหาหลักของเรื่องหรือการนำเสนอ และไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง	- ไม่มี <u>เว้นแต่</u> เป็นไปตามบริบทของเรื่อง โดยไม่เน้นผลที่ได้รับจากการกระทำ (ดูข้อแนะนำในการผลิต)	- <u>มีได้</u> ตามบริบทของเรื่อง โดยสามารถแสดงถึงกระบวนการ แต่ไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ หรือ ชักจูงให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ	- <u>มีได้</u> โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๑.๘ ความรุนแรงในรูปแบบจินตนาการ (Fantasy Violence)	- ไม่มี <u>เว้นแต่</u> เป็นการแสดงของตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ หรือ ไม่มีลักษณะคล้ายคลึงมนุษย์ โดยไม่เป็นเนื้อหาหลักของเรื่องหรือการนำเสนอและไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง	- ไม่มี <u>เว้นแต่</u> เป็นไปตามบริบทของเรื่อง โดย ไม่เน้นการแสดงถึงขั้นตอนการกระทำและถูกกระทำ รวมทั้งผลจากการกระทำ	- <u>มีได้</u> ตามบริบทของเรื่อง โดยสามารถแสดง ขั้นตอนการกระทำ และ ผู้ถูกกระทำ รวมทั้งผลจากการกระทำนั้น	- <u>มีได้</u> โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๑.๙ การกระทำอันผิดกฎหมาย รวมทั้ง การใช้หรือการแสดง ให้เห็นสารเสพติดของมีนเมาทุกประเภท การพนัน และการค้าประเวณี	- ไม่มี	- ไม่มี <u>เว้นแต่</u> เป็นไปตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) ไม่นำเสนอ ในลักษณะชี้นำ ชักจูง ๒) ไม่เน้นการแสดงถึงกระบวนการกระทำที่ชัดเจน ๓) แสดงให้เห็นถึงผล หรือโทษที่ได้รับจากการกระทำนั้น ๔) ชื่นชอบความกำกับว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย	- <u>มีได้</u> ตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) สามารถแสดงกระบวนการของการกระทำได้บ้าง โดยต้องแสดงให้เห็นถึงผลหรือโทษที่ได้รับจากการกระทำนั้น ๒) ชื่นชอบความกำกับ ว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย	- <u>มีได้</u> โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป” และ “ด”	“ท”	“น๑๓” และ “น๑๘”	“ฉ”
๙.๑.๑๐ พื้นที่หรือสถานที่เฉพาะที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก	- ไม่มี <u>เว้นแต่เป็นการสาธิต</u> ให้ความรู้ หรือพัฒนาการเรียนรู้ หรือเป็นเรื่องในจินตนาการ (แฟนตาซี) หรือการ์ตูนสำหรับเด็ก โดย <ol style="list-style-type: none"> ๑) ไม่เป็นองค์ประกอบที่พบบ่อยในการนำเสนอ ๒) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง ๓) ไม่เน้นการแสดงถึงกิจกรรมที่ดำเนินในสถานที่นั้น 	- มีได้บ้าง ตามบริบทของเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หรือเป็นเรื่องในจินตนาการ (แฟนตาซี) หรือการ์ตูนสำหรับเด็ก โดย <ol style="list-style-type: none"> ๑) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง ๒) ไม่เน้นการแสดงถึงกิจกรรมที่ดำเนินในสถานที่นั้น 	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง โดยไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง	- มีได้ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๑.๑๑ เหตุการณ์ กิจกรรม พฤติกรรมหรือความเชื่อ ที่ชักจูงไปสู่อันตราย หรือเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตในวัยเด็ก	- ไม่มี	- ไม่มี <u>เว้นแต่เป็นไปตามบริบทของเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้</u> โดย <ol style="list-style-type: none"> ๑) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ หรือ ชักจูง ๒) หากเป็นการแสดงความสามารถ ความเสี่ยงหรือความเชื่อเฉพาะบุคคล ให้ขึ้นข้อความกำกับ เตือนถึงอันตรายจากการเลียนแบบ 	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง โดย <ol style="list-style-type: none"> ๑) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง ๒) หากเป็นการแสดงความสามารถ ความเสี่ยง หรือความเชื่อเฉพาะบุคคล ให้ขึ้นข้อความกำกับ เตือนถึงอันตรายจากการเลียนแบบ 	- มีได้ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป” และ “ด”	“ท”	“น๑๓” และ “น๑๘”	“ฉ”
๙.๑.๑๒ การนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เพศ ศาสนา สถานะ ชนชั้น หรือ การแสดงที่ก่อให้เกิดทัศนคติ ในทางลบ ต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอื่น	- ไม่มี	- มีได้บ้าง ตามบริบทของเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาสังคม หรือ สะท้อนสังคมที่เป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง โดยต้องไม่นำเสนอในลักษณะชี้้นำ ชักจูง ให้เกิดการดูถูกเหยียดหยาม และเกิดการเลือกปฏิบัติ	- มีได้ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๑.๑๓ การใช้ไสยศาสตร์ เวทมนต์ ปาฏิหาริย์ เรื่องเหนือธรรมชาติ	- ไม่มี	- มีได้บ้าง ตามบริบทของเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หรือเป็นการเรียนรู้ หรือให้ความรู้ด้านวิชาการ หรือเป็นเรื่องในจินตนาการ (แฟนตาซี) หรือ การ์ตูนสำหรับเด็ก โดย ๑) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้้นำ ชักจูงให้หลงเชื่อ งามาย ๒) ขึ้นข้อความกำกับ เตือนถึงเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณ ในการรับชม	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้้นำ ชักจูงให้หลงเชื่อ งามาย ๒) ขึ้นข้อความกำกับ เตือนถึงเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณ ในการรับชม	- มีได้ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๙.๒ ด้านเรื่องทางเพศ

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป” และ “ด”	“ท” และ “น๑๓”	“น๑๔”	“ฉ”
๙.๒.๑ สรีระและการแต่งกาย	- ไม่มีการแต่งกายที่ไม่มิดชิด ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ และประเพณี โดย เฉพาะตัวละคร พิธีกร หรือผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็ก หรือเยาวชน ควรแต่งกาย ให้เหมาะสมกับวัย <u>เว้นแต่</u> เป็นไปตามบริบทของเรื่องที่ไม่สามารถ หลีกเลี่ยงได้ หรือ เป็นเรื่องในจินตนาการ (แฟนตาซี) หรือการ์ตูนสำหรับเด็ก หรือเป็นการแต่งกายใน กิจกรรมที่ได้รับการยอมรับใน สังคม ถูกต้องตามกาลเทศะ และตามกติกาสากล (Dress Code)	- ไม่มีภาพสรีระและการ แต่งกายที่โป้ ไม่มิดชิด ที่มี เจตนาเพื่อยั่วยุคมารมณ <u>เว้นแต่</u> เป็น ไปตามบริบทของ เรื่องที่ไม่พบบ้อยในการ นำเสนอ หรือ เป็น การแต่ง กายในกิจกรรมที่ได้รับการ ยอมรับในสังคม ถูกต้องตาม กาลเทศะ และตามกติกาสากล (Dress Code)	- มีภาพสรีระและการ แต่งกายที่ไม่มิดชิดได้บ้าง ตามบริบทของเรื่องที่ไม่ อาจหลีกเลี่ยงได้	- <u>มิได้</u> โดยต้องไม่ขัดต่อกฎ ระเบียบ และกฎหมายอื่น ที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป” และ “ด”	“ท” และ “น๑๓”	“น๑๘”	“ฉ”
๙.๒.๒ การแสดงออกถึงสัมพันธภาพทางเพศที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางเพศ และกิริยาท่าทางที่สื่อความหมายทางเพศที่ไม่เหมาะสม	- ไม่มี	- มีได้ บ้างตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) ไม่เป็นองค์ประกอบที่พบบ่อยในการนำเสนอ ๒) ไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง ๓) เป็นการแสดงความรักที่เหมาะสมตามประเพณี ๔) ไม่เน้นแสดงถึงขั้นตอนการกระทำที่ชัดเจน	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง แต่ต้องไม่แสดงพฤติกรรมที่สื่อไปในทางลามกอนาจาร	- มีได้ โดยหากเป็นการแสดงสัมพันธภาพทางเพศในลักษณะ ผิดประเพณี ผิดกฎหมาย หรือผิดธรรมชาติ ต้องไม่เน้นขั้นตอนการกระทำอย่างชัดเจน และต้องไม่ขัดต่อกฎ ระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๒.๓ ค่านิยมเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสมกับสังคม และวัฒนธรรมไทย	- ไม่มี	- ไม่มี เว้นแต่ เป็นไปตามบริบทของเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หรือเป็นเรื่องในจินตนาการ (แฟนตาซี) หรือการ์ตูนสำหรับเด็ก หรือเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาสังคม หรือสะท้อนสังคมที่เป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ โดย ไม่นำเสนอในลักษณะชี้นำ ชักจูง	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง แต่ต้องไม่แสดงพฤติกรรมที่สื่อไปในทางลามกอนาจาร	- มีได้ โดยหากเป็นการแสดงค่านิยมเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสม ต้องไม่เน้นขั้นตอนการกระทำอย่างชัดเจน และต้องไม่ขัดต่อกฎ ระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๙.๓ ด้านภาษา

ประเด็น	ระดับ ๐	ระดับ ๑	ระดับ ๒	ระดับ ๓
ใช้กับรายการระดับ	“ป”	“ด” และ “ท”	“น๑๓”และ“น๑๘”	“ฉ”
๙.๓.๑ การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม ล่อแหลม หมิ่นเหม่ สื่อความหมายในเชิงลบ	- ไม่มี	- มีได้บ้าง ตามบริบทของเรื่อง โดย ไม่เป็นองค์ประกอบที่พบบ่อย ในการนำเสนอ	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง โดย ไม่ทำให้เกิดความเข้าใจทางภาษา ผิดเพี้ยน	- มีได้ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๓.๒ การใช้ภาษาที่ไม่สุภาพ ก้าวร้าว รุนแรง ดูหมิ่น นำมาซึ่งการลดทอนศักดิ์ศรี ของความเป็นมนุษย์	- ไม่มี	- มีได้บ้าง ตามบริบทของเรื่อง โดยไม่เป็นองค์ประกอบที่พบบ่อยในการนำเสนอ	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง	- มีได้ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
๙.๓.๓ ภาษาสแลง	- ไม่มี	- มีได้บ้าง ตามบริบทของเรื่อง โดย ๑) ไม่เป็นองค์ประกอบที่พบบ่อยในการนำเสนอ ๒) หากเป็นคำพูดในชีวิตประจำวัน ตามยุคสมัย ต้องไม่หยาบคาย หรือก้าวร้าว	- มีได้ ตามบริบทของเรื่อง โดยไม่ทำให้เกิดความเข้าใจทางภาษา ผิดเพี้ยน	- มีได้ โดยต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง